

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

| Előfizetési árak: | |
|--------------------------------|--------------------------------|
| Helyben. | Videkre küldve. |
| Egy évre . . . 10 kor. — fill. | Egy évre . . . 16 kor. — fill. |
| Fél évre . . . 5 . . . | Fél évre . . . 8 . . . |
| Negyed évre . . . 2 . . . | Negyed évre . . . 4 . . . |
| Égy napra . . . — . . . | Egy napra . . . — . . . |
| Egyszám ára 4 fillér. | |

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MORICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Váradi Szabó Miklós.

1834—1903.

Irta: **Koncz Ákos.**

Elment, megtért őseihez.

Eltemettük, megsirattuk.

Ma már hideg hantok borulnak porhüvelyére. A kegyelet koszorúinak virágai még illatosak, az utána elsírt könnyek még nem száradtak fel. A virág idővel elhervad, a szomorkodó szív bánata a vallás örök vigasztalásában enyhületeset talál, évek fognak elsuhanni kegyelet emelte márvány emléke felett, melyet porrá fog örölni századok vihara, esője és napsugara, mindezek elmúlnak, de emlékezte tetteiben phároszi lángként fog világítani.

Nem önmagáért élt. Dolgozott, hogy mások lássák munkájának gyümölcsét. Arcza verejtékével megkésztetett apai örökétszeretettel gondozta, hogy halála után a szenvedő emberiség sajnó sebére gyógyítóirt adhasson és szeretett egyházának anyagi segítésére lehessen. Ő maga földi vagyonát nem élvezte. Egyszerű életet élt. Puritán volt szokásaiban, erkölceiben.

A csillogást kerülte. Az embereket belső értékek szerint mérlegelte és éppen azért ítélkezése mindig biztos alapokon nyugodott. A jövőnek dolgozott. Szorgalmának összehordott gyümölcséből alig fogyasztott valamit. Csak azért élt, hogy halála után kevesebb legyen a köny és elviselhetőbb a szenvedés. Önmaga lassan emésztdött és mikor életének mécsse végsőt lobbant, ravatalát nemesen érző szívének jócselekedetei világítják be.

Egyházát hitének rendületlenségével szerette. Végrendeleetének egyrésze ezen szeretetének soha el nem muló dicsőítő éneke. Az árvák szomorú sorsa, jövőjüknek bizonytalansága egy nagy, fenséges gondolatot ébresztett lelkében. Házát, atyai örökét, melyhez szívének gyermekkori ábrándjaival ragaszkodott, a debreczeni jótékony nőegyletnek hagyta, nemhogy az ő nevét, hanem hogy ez az emberbaráti intézet régen eltemetett jó szüleinek emlékezetét hirdesse mindaddig, míg az irgalom selyemkendőjére szükség lesz e földön.

Ez a gyermeki kegyelet egész életének vezérfénye volt. Mikor szülőiről beszélt, valóságosan átszellemült . . . Halála előtt néhány nappal meglátogattam . . . Elhaló erejével, szemében könnyekkel rajzolta le azt a bol-

dogságot, mely lelkét beragyogja valahányszor elhunyt szülői mondhatatlan szeretete jut eszébe . . . Nemes vonása ez az emberi szívnek, mely kötelességet, hálát, kegyeletet és szeretetet egyesít . . .

Mikor ifju volt: lelkének szent rajongásával esüggött a szabadságon . . . Magyar volt minden ízében . . . Mint gyermek a haza függetlenségéért imádkozott és mikor az elnyomatás napjai bekövetkeztek: még m a g y a r a b b lett . . .

Vigasztalást a jövőben és az édes haza embereknél hálásabb találniak művelésében keresett . . . Borongó, hazafiui bánattól felhözött lelke nem érezte jól magát az emberek közt . . . Fajdalmát és a haza jobb jövőjének reményét kivitte a természet kebelére és visszavonulva tanyájára, önművelésben és elfoglaltságban keresett menedéket a haza sorsát sirató szívtépő gondolatai közepett . . .

Pályája küszöbén szép reményekkel indu't utjára. Erős, fegyelmezett elme volt. Tehetség és tudásvágy egyesültek akaraterejének vasvesszeje alatt. A jogi tudományokat kitünő eredménnyel végezte. Tanulmányait utazásokkal bővítette. A műveltség minden ágát megszerezte nem azért, hogy ebből a

A gyilkosság vallása.

Érdekes leleplezésekre akad az a kutató, aki egy időszakos angol szakirodalomba pillant, amely daczára, hogy keveseket érdekel, már sok év óta fennáll és kiapadhatatlan forrást képezi az emberi pszichológiának. Leleplezi pedig az indiai fakirizmust és csodait, felvilágosítást ad a „Thug” felekezetről s kultuszáról.

Ami ezen szakirodalom becsét illeti, megvan az a sajátságos tulajdonsága, hogy az irodalom munkakörével éppen nem törődik. Nem keresi a frázisokat, nincsenek benne a szerző által dramatizált vagy kiszínezett rajzok, csupán tettek a való életből merítve, melyeket az indiai császár hivatalnokai által ellenőriz és megerősít. Ezekben a dokumentumokban találjuk meg, mint már fentebb említettük, a Thug-secta bámulatra méltó, eddig ismeretlen s homályba burkolt gyilkosságainak részleteit.

A britt-indiai hadsereg egy tagjának, Patou kapitányának támadt 1890-ben az a csodálatos eszméje, hogy azokban a helységeken, melyekben a Thugok áldozataikat megfojtották és agyongyötörték, a kormánytól terepfelvétele engedélyt kérjen. Ez a térép, mely a Thug secta vagy 20 vallás-

főnökének felvilágosítása és utbaigazítása alapján készült. Dudeprovincia — hol is a Thugismus legnagyobb mértékben volt elterjedve — az áldozatok összes sírjainak pontos jegyzékét tartalmazza.

Ami a szöveget illeti, annak megírásánál arra törekedett Patou, hogy teljes világításba helyezze a Thugok legérdemesebbjait. Voltak ott dolgok, melyek Poe Edgar fantáziáját is kielégítették volna. Körülbelül 5200 gyilkosság van itt felsorolva, melyet vagy 40 ember követett el, nemcsak hazájában, hanem az egész környéken. Élükön állott az érdemdus Buhram, ki egymaga 931 gyilkosságot követett el 40 évi vallásos „müködése” alatt.

A sorozat második tagja valami Ramson volt, ki 606 embert folytott meg, a szerény Fussi khán 508 személyt tett el láb alól, de ez a szám 30 évi erényes működés eredménye, ő volt az, ki évenkénti 25 gyilkossággal relativ értelemben rekordot ért el. Meg mások is meg vannak nevezve: „Imbambuxa fekete” 340 fojtogatással, Alajar 377, Muckdoomer 264 gyilkossággal. Így jutunk azután mindig szerényebb, évenként 20, 10 végre 5 nyomorult gyilkossággal, a melyek mind Kali istennő tiszteletére hozattak.

Gyilkosság gyilkosságot követett, ezerek eitűnését jelentették a hinduknál, szegény, gazdag, öreg es ifiút, de az eltűntek megfélemlített rokonsága nem mert panaszkodni.

Az angol statisztikusok annyira mennek, hogy évente 30—50,000 emberélet feláldozását jelentik a titkos istennő oltárán, aki hű szolgálait megóvja minden indiszkrét szem kíváncsiságától, de meg is követeli, hogy őt sem figyeljék meg, mikor kultuszának kötelességét teljesíti. Mégis a szerencsétlenség, mely minden halandót utólér, egy szép napon a Thugok fejére is rátette kezét. Noviciusainak egyike megengedte magának, hogy kilesse az istennő mozdulatait és gesztusait éppen akkor, mikor az azzal volt elfoglalva, hogy ritusainak nyomát is eltörölje. Kali istennői szemérmében megsértve, hívői előtt kijelentette, hogy földi boldogságuk felett többé nem öröklik. Így azután gondjaikra bizta, hogy a már kifejtett ritust a gyszababurult család szeméi elől elrejtse. S míg évszázadokon keresztül büntetlenül volt szabad istennőjüket ünnepelni, most már nem kerülhettek el szomszédjaiknak, különösen pedig az angoloknak indiskrécióját.

Egy Sleemann nevű kapitány játszik

tökéből éljen, hanem veleszületett és a szülői ház eresze alatt édes gondal élesztett ambícióból.

És mégis ez a csiszolt elme, ez a sokat tudó, a jogban, magyar irodalomban otthonos, a történelem mohos utait éles szemekkel ismerő ember nem vitt szerepet. Vajon mi perzselhette el lelkének szárnyait? Miért választotta a komor, egyhangú, magányos életet, mikor rózsával hintett utakon járhatott volna? Miért lett a rajongó ifjúból korán megért bölcs, megvetője a világi hiúságoknak? Miért vonult vissza a világtól, mely karjain hordozta volna, ha vele akart volna haladni az élet forogtatójában? Ezekre a kérdésekre csak ő adhatna feleletet, mert azok titkát elvitte sirjába. Igazi bölcs volt, ki a multat eltemette ábrándjaival, örömeivel és fájó bánatával egyiránt.

Hosszu életet élt. Az utolsó időkben sokat szenvedett. A nemes törzs nem villám hasogatta szét, hanem a lassan, de biztosan ölé kör emésztette fel. Ismerte sorvasztó betegségét, tudta, hogy betelt végzete és megnyugodott. Pályáját megfutotta. Nemes fia volt, melyre ha ifjúsága éveiben gyöngye repkény fonódott volna, ha körülvette volna azt zöldjével — virág és gyümölcs még bővebben termett volna azon. Munkás, igaz szívű embert siratunk sirhantjánál, embert, ki másokért élt és elnyugvása után is másokat boldogít.

Nem muló fényt, nem eloszló rangot, nem hiu dicsőséget temettünk

nagy szerepet. Elhatározta, hogy a keletindiai csapatok főnökének ellenállása dacára a fojtogató vallás eleda badat visel. Anglia is hasznosnak látta, hogy a kapitányt a Thugok elleni harcban támogassa. Sleemann kapitány kinek ez a sajátos dicsőség jutott osztályrészül, egész erélyét, mondhatnók egész életét ráadta. Husz évig tartott ez a haboru, mely a legdrámaibb regényirónak is méltó adatok tarháza lehetne. Sleemann kapitány oly szép eredményt ért el, hogy egy év alatt 2000 Thugot is sikerült elfognia és lefejeznie. Számuk, mely az utolsó években csökkent ugyan, 1895 után ismét szaporodott.

A gyilkossággal vádolt és elítélt Thugok száma 1895-ben alig három volt 1896-ban már 10-re szaporodott számuk s 1897-ben 25-re. Igen megnehezíti a büntetést a Thugok nagy praxisa s hogy ragaszkodnak a maximumhoz, valamint konzekvenciájuk, hogy a holtak úgy sem tudnak beszélni s az áldozatra kiszemeltnek minden körülmények között való elpusztítása.

S a művészet, melylyel halottaiknak eltemetését végzik, az angolokat még nyomra sem vezeti s ami még fontosabb, az áldozat családját a felelemből minden felvilágosítást megtagad. Ilyen körülmények között azután

Az előkelő hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy

Szénásy Gyula és Szénásy Hoffmann és Tsa budapesti nagykereskedőtől raktárra érkeztek.

Melyeknek szives megtekintését kéri **EISLER M. E. cég.**

Női ruhavarró műterem,

tegnap. Egy igazi ember koporsóját borítottuk el virággal. A hamar ítélkező talán azt mondja a megboldogultra, hogy különöz volt. Én, ki lelkébe láttam szavai őszinteségének nyílt útján: bölcsnek nevezem. Nem értett egyet a mai világ minden eszményit felperzselő szellemével. Nem gyűlölte a világot, de sok csalódása után óvakodott élete csöndes hajóját szirtekre vezetni. Öntudatának tisztasága, egész életének becsületes törekvése megadták neki azt a nyugalmat, melyet milliók és milliók hasztalan keresnek.

Emlékezete legyen áldott . . . nyugvása csöndes és tetteinek fénye örök lángként lobogjon sirboltjának néma és mégis ékesen szóló hideg kövein . . .

A obstrukció közjogi és politikai jogosultsága.

Írja: **Kalmár Antal dr.**

Sok szó esik most erről a kérdésről. Ujságokban és folyóiratokban, tudosok és politikusok a legkülönbözőbb szempontokból tárgyalják a dolgot. A kérdés elsősorban pedig csak az, hogy a magyar alkotmány szempontjából van-e az obstrukciónak közjogi és politikai jogosultsága, vagy nincs, — mert ha nincs: akkor csakugyan más az, mint országgyűlési erőszakoskodás.

Kétségtelen, hogy nálunk is érvényes az angol parlamentarizmusból átvett azon elv, hogy az országban mindig annak kell történni, amit a parlamenti majoritás akar, — de ez az angoloktól átvett elv Magyarországon csak az 1791: XII. t.-cikkely első bekezdésének alkotmányos korlátain belül érvényesülhet, — tehát csakis magában

a népesedést még mindig ritkítja a Thug vallás.

Még egy sajátos körülményre kell a figyelmet kiterjesztenünk, a nők gyilkolását kerülik a Thugok. Ha a halálra kiszemelt férfi társaságában nő is van jelen, úgy azt is megölik, hogy el ne árulhassa a gyilkosságot. Ugy látszik, hogy az elvhajhászat egy különös neme az náluk, ha áldozataikat megfojthatják. S szaporítja ezt a módját a gyilkosságnak az a hiszem, hogy ezáltal az istennőnek kedveskednek. De még maguk a legbigottabbak is, kik meggyőződésből gyilkolnak, valóságosan lovagiasan viselkednek a nőkkel szemben.

Amint azonban idő folyván megváltozik, úgy változott meg a Thugok vallása is a XIX. század végén. Mellékágak keletkeztek, melyek már a gyilkosságnak más ágát is felölelik az ülésen és fojtogatáson kívül, amennyiben sokkal jobbnak és istenesebb eszelekedetnek tartják a mérgezést. A kimenetel ugyanaz, de a lefolyás sokkal gyorsabb és kényelmesebb. Így keletkezett a „Wathoorec” szekta, melyet meg nehezebb ellenőrizni Kali istenasszonyánál.

az országgyűlésen, de sohasem az országgyűlésen kívül alkotott partok keretében. Mert a nemzet egyetemet — közjogi törvényeink szerint — csak az országgyűlés képviselheti, de sohasem az országgyűlés pártjai, ha mindjárt ezek bármilyen többségben is vannak.

Ennek a régi magyar közjogi elvnek, hogy az országgyűlés képezi csak az ország összes testét és népességét (totum corpus regni) annyira hódoltak őseink, hogy 48 előtt a szavazatok egyenként való számításának, tehát tulajdonképeni szavazásnak: sem a rendi tábla, sem az országgyűlés egyes üléseiben nem volt helye. Most van ugyan a magyar közjog integrans részét képező képviselőházi házszabályok értelmében névszerinti szavazásnak helye, de az országgyűlésen belül partokat: és így kisebbséget, vagy többséget most sem ismer a magyar közjog. Most is csak az a régi közjog van érvényben, hogy az egész országgyűlés képezi az ország összes testét. Ezt a testet tehát külön éppogy nem képezheti a szabadelvű bart, amint nem képezheti azt a függetlenségi 48-as part sem. Közjogilag tehát egészen abszurdum dolog azt állítani, hogy a katonai törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedését egy valamely kisebbség akadályozza meg. Közjogilag nem a kisebbség akadályozza meg, hanem közjogilag maga az országgyűlés akadályozza meg.

De fogadjuk el azt az érvelést, hogy éppen azért, mert a mostani közjogunk szerint már névszerinti szavazásnak is van helye az országgyűlésen: ezen névszerinti szavazásnak a közjogi intézménye már magában az országgyűlésen belül is a többséget és kisebbséget nemcsak föltetelezi, de egyuttal meg is alkotja. Ámde éppen azért, mert névszerinti szavazásnak is van helye: egy törvényjavaslat tárgyalásánál közjogilag sohasem lehet akképpen determinálni, hogy annak a törvényjavaslatnak minden körülmények között törvénynyé kell valni. Nem lehet. Mert azt éppen nem lehet tudni, hogy például még Münnich Aurel ur is nem-e szavaz az ellen?

Ha pedig közjogilag így és nem másképpen áll a dolog: akkor a magyar közjogot összeegyeztetve az idezett angol parlamentáris elvvel, a magyar alkotmány alapján állíthatjuk föl azt a doktrínát, hogy: törvényhozási ügyekben a parlamenti többség akaratának a joghatálya csak akkor kezdődik, mikor az az akarat — az 1791: XII. t.-cz. első bekezdésének rendelkezése szerint — egyuttal törvénynyé is válik, ha azonban az az akarat azzá sem válik, vagy nem válhatik: annak az akaratnak a nemzet kötelező joghatályt sem a parlament többség, sem a király akaratát nem tribuálhat.

Ha pedig nem tribuálhat: akkor kisebbségi erőszakoskodásról sem beszélhetünk: akkor az obstrukció éppen olyan, a magyar alkormányban gyökeredző országgyűlési közjog, mint pl. a királynak az a joga, hogy közjogi tanácsosai útján az országgyűlés elé benyújt egy katonai törvényjavaslatot.

Ezek után másodsorban még arra a kérdésre is meg kell felelnünk, hogy politikai szempontból van határa az obstrukciónak. És hogy ez e határ hol van: ezt röviden induktíve a következőkben mondhatjuk meg.

Tegyük föl, hogy a magyar király közpáratlan választéku női ruhaszövetek, selyemkelmék és diszekben kizárólagosan

jogi tanácsosaival egy három szakaszból álló törvényjavaslatot terjesztene be arról, hogy ezután a magyar hadseregnek a magyar nyelve ne német legyen — hanem magyar. (Ugy-e milyen furesen hangzanék ez a magyar király szájában?) Ezt a törvényjavaslatot aztán az Andrássy-féle képviselők megobstruálnak. Kétségtelen, hogy ez az obstrukció politikai szempontból már éppen nem volna jogosult. Nos tehát, hol van ennek a határa? Ezt most már a következőképen határozhatjuk meg:

Az obstrukció politikai jogosultságát, vagy jogosulatlanságát: a nemzeti jogok védelme, vagy támadása állapítja meg. A nemzeti jogok védelmében politikailag mindig jogosult, — a nemzeti jogok támadásában politikailag soha nem jogosult.

Azt azonban én most nem magyarázatom neked édes jó magyar népem, hogy az országgyűlésen jelenleg miről van szó? Nem magyarázatom én azt neked, hogy ott most a nemzeti jogok védelméről e, vagy támadásáról van-e szó? Tudod te azt, a te józan magyar eszednél fogva is, hogy te azért vagy magyar, mert magyarul beszélsz; ellenben ha németül, vagy kínaiul beszélnél: akkor bizony Isten, nem volnát te magyar! Ne is hallgass tehát te azokra a politikai farizeusokra, akik szekerüknek a rudját örökösen csak Bees vara felé fordítgatják.

Még az ország fajbéli magyarságának a szempontjából akarok nea mutatni az obstrukció jogosultságára. Tudnivalóképen ez is elsődrendű politikai szempont. Historiai tény, hogy Deak Ferencnek 61-iki felirata az egész magyar nemzet akaratát osztaltatni fejezték ki, — de az is tény, hogy a 67-es kiegyezés már a nemzet osztaltalan akaratát sem akkor nem fejezte ki, sem most nem fejezi ki.

Azonban melyik része az a nemzetnek, amely ezt az osztaltalan akaratot nem fejezi ki? Szabotcs varmegye hegyetől — Vasvarmegye szelso hataraig, tehát a Nagy-Magyar Alföldön, a Tisza-Duna völgyeiben lakik az a történeti, tiszta fajmagyarság — Balogh Pál híres könyve szerint 8 és fél millió magyar ember, aki az országgyűlésre küldött követeknek bizonyosága szerint mag sem fogadja be szekebe azt a kiegyezést, amit 67-ben kötöttek meg. Az országgyűlésen tehát a fajmagyarság képviselői, a nemzet népe obstruál. Ellenben Pozsonytól kezdve köröskörül, egészen az elaludott Szerem varmegyéig, tehát ahol a tótság, az oláhság, a szaszság, a szerbség lakik, vagyis az ország nem magyar lak a perifériáinak a képviselői úgy hallgatnak, mint siket disznó a buzában. Hallgatnak és alig várják, hogy a magyar hadsereg német nyelvére rá mondják az Ament.

Minthogy tehát így az obstrukció a közjog, a politika és a fajmagyarság szempontjából vitathatlanul jogosult: az utolsó csepp végig folytatni és eredménynyel is kell azt befejezni.

Pusztai templom és iskola.

(Levél a váradi Szabó Miklós alapítványainak jelentőségéről.)

Tekintetes Szerkesztőség!

Ugyis mint magyar polgár, úgy is mint debreczeni református ember igaz hálával eltelve gondolok arra a szantóvető egy szerű debreczeni polgárra, hitbéli atyámfiaira, kinek porrá való részeit tegnap fogadta kebelebe a végre mindnyájunknak nyugalmat adó anyatóld.

Váradi Szabó Miklós magyar ruhás tisztas alakját többé nem láthatjuk. Az ódivatu régi debreczeni polgárnak modern külsőségektől és szokásoktól érintetlen típusa szállt ő vele sirba, milyeneknek szá-

ma évről évre gyérül. Am ő azért tovább is élni fog mi közöttünk. Élni, hatni és tenni fog. Nem gyermekei által, kik nem maradtak utánna. Hanem melegen érző szive, a hétköznapiaság fölött magasan repülő lelke által. A szeretetben, melynek örök tűzének apolasára oltárt emelt s abban a fontos eszmében, hogy az élet vízéhez segítse vezetni a pusztában szomjazó lelküket.

Ő, ki eddig pacsirta énektől hangos termékeny barázdákat hasogatott fajának ősi ragaszkodásával, — ezentul a neki annyira kedves földmivelő nép lelkébe hintetgeti a műveltség és vallásosság csira képes magvait. Tekintélyes vagyonának java részét, mit édes apjáról örökölt, mit a maga takarékos szorgalma, verejtékes munkája árán gyarapított, — szegény árva tartására, Isten házának építésére tette le végrendeletében örök alapítványul.

A debreczeni jótékony nőegyletnek nincs nálánál bőkezübb alapítója. De a ref. egyház is a nagy fundatorok köze írja be aranykönyvében az ő nevét. És váradi Szabó Miklós nem csupán az alapítványi vagyonnak ritkábbak közé tartozó pénzbeli értékeivel kötelezi halára hitsorsosait, polgártársait; — sokkal inkább azzal a rendeltetéssel, amelyhez a református egyház javára tett alapítványait kötötte. Mert ez által új irányt mutatott az egyház tevékenységének. Még eddig parlagon heverő — sajnos — egészen elhanyagolt mezőre hívta fel agy a presbiterium, mint mindama jó lelkek figyelmét és cselekvését, akik Istentől nyert javaikat haláluk után — ilyen vagy olyan közjóra kívánják fordíttatni.

Tavaly Debreczen város közönségének ajánlott s a városi tanács által kiadott „Videkiek beköltözése Debreczenbe 1564-1640 között” című történelmi leírást eme sorokkal rekeszti be a szerzője:

„Debreczen nemely pusztáin nagy jelentőségű gazdasági átalakulás jelenségeit észlelhetjük. A kis tanyák száma rohamosan szaporodik. Ezekben pedig nem csupán gazdasági cselédek, majosok, beresek, dohánykertészek ütnek állandó lakó helyett. E pusztakon örvendtesen gyarapszik a kisbérlek és önálló kisgazdák szorgalmas, takarékos, munkás erős osztálya is, amely kerülve a várost, állandóan a maga tanyáján lakik.

Szamos példa esik előttünk, mikor az igyekvő kis bérlek holnap már tulajdonosává lesz az általa bérelt 1-2 nyilas földnek. A névtelen apró embereknek ez a dolgos raja, az élet ösztönétől sarkalatra, úgy Debreczenből, mint a szomszédos községekből, különösen Ujvárosról mar mar ellepte Czuczát, Ondódot, Elepet, Hegyest az új földeket, azután Halápot, Bánkot és a Cserét. Természetes fejlődése, vissza nem szorítható alakulása ez a viszonyoknak.

A legújabb népszámlálás immár tizenhárom ezer lakost talált a debreczeni pusztakon!

Olyiknak annyi a lakosa, hogy egy-egy bokorba költözve, jókora népesegű falu kitelnék belőle.

Ondódon 1537. Macson 982, a Cserén 935, Ohaton 900, Halápon 855, Bánkon 671 Elepen 666 ember él.

Iskola pedig csak Macson és Ohaton. Egyebütt se tanító, se pap. Holott a török defferdárok 1573-ban mindenütt templomot is találtak. Még a 30-40 házat számláló faluban is.

Első kötelessége tehát a városnak, hogy e 2-3 ezer magyar család számára megfelelő helyeken kultur központokat teremtsen. Hogy a tankötelesek iskola hiánya miatt ne szaporítsák többé száz számra az analfabéták amugy is szörnyű nagy tömegét. Hogy ez a jóra való szegény nép legalább legfontosabb intézményeit a közegészségügynek közelben megtalálhassa. Hogy olykor-olykor

legyen módja Isten ígéje hallgatásához is! Ez utóbbi óhajítás inkább már a szent ekklesiára néz!

A „Debreczen” 1903. évi január 14-diki számában is ugyanezen szerző Debreczen város jelentékenyebb lakott helyeinek történelméről írott cikksorozatában hasonló észrevételt fűz adataihoz:

„Az utolsó 10-20 év alatt örvendtesen népesülnek ismét e háromszáz év óta elhagyott pusztai helyek. A legutóbbi népszámlálás az erdős pusztakon 3135, a többi pusztakon 7117 állandó lakost talált. Az új földek s az ezeken lévő telepek lélekszáma pedig 3510. Ha ehhez hozzá vesszük a szőlőkertek 7353, a majorsági földek, ipartelepek, laktanyák stb. 2305 főnyi lakosságát, ezeknek a külsőségeknek összes népessége 20285 lélek. Vagyis a város összes lakosságának közel egy harmad része. És mégis ennyi embernek nincs több iskolája csak — hat. És nincs — egynél több imaháza. Tehát még mindig nem állanak az emberi lélek taplálása tekintetében ott, ahol a nagy pusztulás előtt állott Ebes, Szepes és a többi falu.”

Nem tartozik a dolog lényegére, mikor fogamzott meg váradi Szabó Miklós nemesen gondolkodó lelkében az az eszme, hogy vagyonának egy részét pusztai templom alapjául teszi le egyháza kezébe. Talán már régtől fogva dagasztotta keblét ez a vágy. Talán csak mostanában határozta el magát erre!

Mindegy! Örvendjünk és adjunk halát Istennek, amiért szent lelkével így ihleté meg idvezült polgártársunknak, atyánkfianak szívet. Legyen áldott a váradi Szabó Miklós emlékezete, aki észrevette, átérezte és felfogta a pusztakon lakó, lelki étel és lelki ital nélkül szűkölködő szegény földmivelő nép, e pasztor nélkül való nyáj elhagyatottságát.

Példája vajha követőkre találna! Mert ismételtlen hangoztatjuk, hogy tizenhat négy-szög mérföldön elszórtan élő, nagyobb részben kalvinista tizenháromezer és hétszáz magyar ember soha csak vanderistentszteleteken is részt nem vehet, házi tűzhelye közelében sehol csak egy imaházat is nem talál.

—i—s.

Magyarok királya.

Magyarok királya!
Mit esinálsz te velünk?
Hát jót mi már tőled
Hiába remélünk?
Ha könnyeztél: sirtunk;
S te úgy szeretsz minket.
Hogy egyre feltéped
Régi sebeinket?

Két kezéd van, felség.
Mienk csak az egyik;
Mért láttuk oly ritkán
A másikat eddig?
Jobbodat az osztrák
Fogja diadallal;
Mifelénk mért sújtasz
A mostoha tallal?

Mind a mi kegy, pompa,
Mért jut a ezudarnak?
S mért türöd, hogy minket
Te nevedben marnak?
Mért vagy Bécsben otthon
S csak vendég minálunk?
Mikor mi elébed
Igaz szívvel állunk.

Tizenhárom sebből
Vérzett ez az ország;
Ősi szabadságát
Pribékek elorzák;

Kedvéért a nagy gyászt
Mély sirba temette;
Mért vijjog hát véreséd
Még most is felette?

Az a gyülöt nóta
Mért ingerli vérünk?
Neked mi, királyunk,
Egy nótát sem érünk?
Az a két szín mért csap
Orczánkba galádul?
S mért ne igyunk mámort
Rakóczy dalából?

Magyarok királya!
Szívünket mért téped?
Hisz nincs a magyarnál
Hűségesebb néped.
Nagy a bizodalunk,
Hires a hűségünk —
S ezért mi örökké
A gyehennan égünk?

Te vagy az oltárunk,
Te az imádságunk;
De jaj ha mi egyszer
Véres rendet vágunk!
Hogyha elfejeslered
Legdrágább javunkat,
Magyarok királya
Rettegd haragunkat!

Jaj ha mi még egyszer
Véres rendet vágunk:
Istenkáromlása
Válik imádságunk —
S még nem pihen addig
Haragunk kaszája,
Mig szabaddá nem lesz
Magyarok hazája.

NAPI HIREK.

Bőjti istentisztelet.

Az ágost. hitv. evang. templomban
szerdán délután 3 órakor istentisztelet
tartatik.

Tiltakozó népgyűlés Hajduhadházon.

Hajduhadház község polgársága
is megmozdult, hogy a nemzetrontó
katonai törvény javaslatok ellen fel-
emelje tiltakozó szavát.

A Polgári Olvasókör már már-
cius 10-én tartott közgyűlésében ki-
mondotta, hogy március 29-ére til-
takozó népgyűlés összehívását kívánja.

A legközelebbi vasárnap a városi
képviselők s közművelődési körök kül-
dötteiből 50 tagu rendező bizottság
alakult ebből a célból. Ez a bizott-
ság megállapította a népgyűlés prog-
ramját s meghívta arra a választó-
kerületet alkotó Hnánás, Dorog, Sám-
son, Téglás polgárait is.

A népgyűlésen jelen lesz a vá-
lasztókerület nagyerdemű orsz. gyűlé-
si képviselője, Rákosi Viktor is.

Ugyanez nap Balmazújvároson is
tiltakozó népgyűlés lesz.

Az ezredes szemlenton.

Zilahról írják, hogy vilmányi Bodnár
István ezredes, a debreczeni magyar királyi
3-ik honvédegyalozred kiváló és népszerű
parancsnoka, folyó hó 18, 19, 20 és 21-ik
napjain szemlét tartott a kitűnő magyar
ezrednek Zilahon állomásozó 4-dik zászló-
alja fölött. És a tisztikarnak meglegedését
fejezte ki a tapasztalt: jóeredményekért.

Személyi hir.

Dr. Magyar Gabor, a magyarországi
kegyestaniórend tartományi főnöke, Szeged
város nagyerdemű díszpolgára, Debreczenben
időzik, dr. Hénap Tamás titkárával Buda-
pestről tegnap érkezett Debreczenbe a hely-
béli rendház és főgymnázium megtekintésére,
a vasutnál számosan fogadták a rendfőnö-
köt, a város részéről Oláh kulturtanácsnok.

Várad Szabó Miklós temetése.

Várad Szabó Miklóst, a nemes
szívü embert tegnap délután három
órákor helyezték a feltámasztás remé-
nyében nyugalomra. Temetésén ott
láttuk Debreczen sz. kir. város társa-
dalmának minden osztályát. Az ev.
ref. egyház kegyeletét nemesen róttá
le jötevője iránt, amennyiben képvisel-
letében megjelentek a halottas háznál
hegymegi Kiss Áron ev. ref. püspök,
főrendiház tag, Dégenfeld József gróf,
a tiszántuli ev. ref. egyházkerület fő-
gondnoka, Tóth Kálmán ev. ref. lel-
kész. Somogyi Pál ny. tanár, egyházi
főjegyző, Marton Imre, egyházi ügyész,
Otrokocsi Végh János egyházi gondnok,
továbbá Besseney Széll Farkas kir.
ítélőtáblai tanácselnök, Kölessey Sándor
és Unger Gusztáv kir. itélőtáblai bírák,
Király Gyula, Körner Adolf és Szabó
Kálmán városi tanácsosok és még szá-
mosan városunk előkelőségei közül,
továbbá Ferenczy Lajos kir. járásbíró
és Ferenczy Elek ny. főszolgabíró, a
boldogult végrendeletének végrehajtói;
a debreczeni jótékony nőegylet kép-
viselőiben ott láttuk Veressné Szath-
máry Teréz elnök vezetése alatt Szabó
Kálmánné, özv. Béressy Sámuelné,
Csiffy Katalin, Koncz Ákosné, Szávay
Gyuláné, özv. Vértessy Lajosné, Lo-
vassy Szakáll Károlyné v. tagokat,
Szűcs Kálmán nőegyleti pénztárost,
Koncz Ákos tb. tanácsos, nőegyleti
titkár. A debreczeni jótékony nőegylet
árvaházi növendékei is kivonultak jó-
tevőjük temetésére Balogh Irén tani-
tónő és Györfi Józsefné árvagondozó
vezetése alatt.

A gyászháznál a főiskolai kántus
énekelt remek gyászdalt, majd a csal-
ládtagok, rokonok, jó barátok és az
elhunyt tisztelőinek nagy sokasága
kiséretében a koszorúkkal megrakott
koporsót az ev. ref. kistemplomba
vitték, hol Dicsőfi József ev. ref. lel-
kész a megboldogult kívánságából
„Nincsenek magzataim“ alapjeligéből
indulva ki remek imát és gyászbeszé-
det mondott a kihült szív felett. Bes-
zédében, mely ugy formájánál, mint
gazdag eszme bőségénél fogva mélyen
meghatotta a gyászoló közönséget igaz
világításba mutatta be a boldogultat.
A megható gyászbeszéd felett egy szem
sem maradt szárazon és lelkében min-
denki igaz kegyelettel áldozott azon
férfinak emlékének, ki önmagát elfeledve
a szenvedő emberiségnek és egyházá-
nak hagyta szorgalmának gondosan
megtakarított gyümölcsét. A megindító,
a megboldogult hű képét szeretettel,

igazsággal és kegyelettel rajzoló beszéd
után megindult a menet a Kossuth-
utcai temető felé. A megnyílt sírnál
még egy gyászdal zengett el és azu-
tán ráborultak a hantok arra a nemes
szívre, mely tetteiben emelt emléket
önmagának. Legyen álmia csöndes a
feltámasztás napsugaras reggeléig, pél-
dája pedig világítsa be azok lelkét, kiket
a Gondviselés vagyonnal látott el. Meg-
említjük itt, hogy a boldogult szeretett
egyháza javára tett alapítványain kívül
Széchényi utcai házaspár telkét némi
kikötésekkel a debreczeni jótékony nő-
egylet árvaházának hagyta, ezzel a
nagy-lelkü elhatározásával — mint e
sorok írójának mondta — buzdítani
és éleszteni kívánja a nőegylet eddigi
áldásos tevékenységét, emberbaráti ne-
mes törekvéseit. A nőegylet legköze-
lebb tartandó választmányi ülésén fogja
bejelenteni a nemes lelkü hagyomá-
nyozó ajándékát és ugyanekkor emlé-
kezetét beszéddel, gyászünnepvel örö-
kiíti meg. A családtagok, rokonok, jó-
barátok és egyház koszorúi közt ott
láttuk a nőegylet elővirág koszoruját
e felirással: „A debreczeni jótékony
nőegylet — hálás kegyelettel hagyó-
mányozójának.“

A rabsegélyző egylet

választmánya f. március hó 29-én d. e. 11
órákor gyűlést tart a törvényszéki palota
esküdti várakozó termében. A gyűlési meg-
hívokat már szétküldte az egyleti titkar.

Homokkerti gazdasági választás.

A következő közérdekű levelet vettük:
Tekintetes szerkesztőség! A Homokkert
II-ik járás kertgazdasága vasárnap délelőtt
10 órákor tartotta meg évi rendes közgyű-
lését, Megválasztottak: Kertgazdaul Harmath
Gergely ur, Jegyző es b. kertgazda Bekéssy
András, Pénztárnok Möricz Bertalan. Választ-
mányi tagokká: Kozma Lajos, Bujdosó
András, Batori Gábor, Ecsedy István, Bagdács
András, Megyeri György, Csösz Magi Balázs.
Tisztelettel Bekéssy András.

Mikor lesz a közgyűlés?

Az e hóban tartandó városi közgyűlés
határnapjaul első ízben e hó 26, majd 28-ik
napját állapították meg. Azonban a köz-
gyűlést a fentjelzett napok egyikén sem
tartják meg. A tanács Puky főispánnal
egyetértőleg abban állapodott meg, hogy
a márciusi közgyűlést e hó 30-ik napján,
hétfőn délután 3 órákor tartják meg. A köz-
gyűlésnek 32 tárgya lesz, így azt hétfőn
előrelathatólag nem tárgyalják le.

Gábor napja.

A Gáborokra a legszebb tavaszi nap
virradt. Városunk Gaborjai közül számosan
üdvözölték Kazinczy Gábor tablabíró, dr.
Kocsár Gábor, pártunk kiváló tagját, Török
Gábor erdőmestert, Berényi Gábor vá-
rosi mérnököt és Palfy Gábort stb.

Rendkívüli közgyűlés áprilisban.

Az elemi iskolák segélyügyének végle-
ges rendezését az e hóban tartandó közgyű-
lésen kellett volna tárgyalni. Ez az ügy
azonban annyi munkát ad és oly lelkiismer-
etes előtanulmányokat igényel, hogy a jog-
és pénzügyi bizottság tegnap tartott ülésén
olyan határozatot hozott, hogy az ügyet
április hó folyamán tartandó e végből egybe
hivandó rendkívüli közgyűlésen tárgyalják le.

Komlóssy Arthur végkielégítése.

Komlóssy Arthur volt városi főjegyző azzal a kérelemmel fordult a városi tanácshoz, hogy hat évi szolgálata után, a nyugdíjszabályzat 29. szakaszára hivatkozással adjon neki 2200 korona végkielégítést, annál inkább mert 6 év alatt ennek az összegnek nagy részét (1540 korona) befizette a nyugdíjalapra. A tanács a kérelmet véleményezés végett kiadta a nyugdíjellenőrző bizottságnak. A nyugdíjellenőrző bizottság Vecsey Imre elnöklésével, ma délelőtt tartott ülésen foglalkozott a volt főjegyző kérelmével. Komlóssy Arthur esete érdekes eszmecsere adott alkalmat. A bizottság első sorban is azt állapította meg, hogy a nyugdíjtörvény nem megfelelő, amennyiben a 29. szakasz azt mondja, ha valaki önhibáján kívül veszti el állását, 6 évi szolgálat után fizetésének $\frac{3}{4}$ részére tarthat igényt végkielégítésként. Az a kérdés merült fel a bizottságban, vajon a volt főjegyző önhibájából, vagy önhibáján kívül vesztette el állását? A nézetek kétfelé oszlottak. Egyik nézet az volt, hogy Komlóssy Arthur kizárólag csak a polgármesteri állásra pályázott és így a főjegyzői állásról önként lemondott, — tehát önhibájából vesztette állását, a másik nézet pedig az volt, hogy bizonyos állásra pályázott, tehát önként mondott volna le állásáról, nem mondható, így tehát önhibáján kívül nem jutott álláshoz és így a 29. szakasz értelmében joga van a végkielégítésre. A bizottság végre úgy határozott, hogy: habár — a nyugdíj szabályzatból világosan nem állapítható ugyan meg, vajon önhibájából, vagy önhibáján kívül vesztette-e el Komlóssy Arthur volt főjegyző állását, de miután 6 évet lelküismeret és buzgósággal töltött el a város szolgálatában, javasolja a bizottság, hogy a 29. szakasz értelmében végkielégítésként Komlóssy Arthurnak az élvezeti fizetésének $\frac{3}{4}$ része adassék ki.

A debreczeni cipész, csizmadia munkások

és kislparosok szakegylete vasárnap délután az ipartestület tanácstermében tartotta rendes évi közgyűlést. A gyűlést Széplaki József egyleti elnök vezette. Az évi jelentés és zárszámadások vétele után, mely a legsebb eredményt tüntette fel a tisztújítás következtében, melynek eredménye ez lett, hogy Széplaki József újból egyhangulag elnökké választott, alelnökké Bakóczy János, jegyző Köblös Samuelen II. od jegyző Bokor Mihály, pénztárnok Elek Ferencz, ellenőrző-bizottsági tagokká Nagy Lajos, Szatmári Ferencz, és Hudák Andras, könyvtárnok Bakóczy János, Klór Jakab, választmányi tagok Sapi István, Cziczó Lajos, Nagy Dezső, Stempel Mihály, Kandra Mihály, Madai Imre, Keckés Péter Klór Jakab, Molnar Adám, Szabó György, Ármós József, Nagy Albert, Grega Károly, Böszörményi József, Kiss Sándor, Prém János, Marozsán Gábor és Szabó Gábor. Póttagok Matkó József, Illés Sándor, Fesztbaum Antal, Ujvári Gyula, Kain Mór, Gönczi József, Kovács Dániel, Szántai János, Piros Károly, Csathó Gábor, Kiss Lajos, Sapi Bálint, Vadnai Márton, Váradi Benjámin, Pap Peter, Biró Dániel, Bodnár, Lajos, Marozsán György, Vajda Bálint, és Szabó Imre. Ezek után a gyűlés az elnök elttetésével véget ért.

Öngyilkos munkás.

Tóbiás Ferencz negyvenkét éves számos tegnap délután a Tóczós kertben felakasztotta magát. Öngyilkosságának okát gyógyíthatlan betegség.

Növendékek hangversenye.

A debreczeni zenede igazgatósága, az alsó osztályú növendékek haladásának bemutatása végett, hangversenyt rendezt. A hó 29-én, délelőtt 11 órakor, a zenede dísztermében.

Szell Kálmán dühösködik.

Az országban történt, hogy Szell Kálmán a Lengyel Zoltán szavai közben egy terembiztosal kezdett beszélgetni. Ez a fumigáló viseledés kihozta sodrából Kubik Bélát. Rarivallt Szélre:

— Ide figyeljen! Fontos dolog ez.

Széli pulykavörösen pattant föl:

— Ez már mégis csak sok.

Lette erre nagy lármá. A balóldal a padot verte, a jobboldali tődő-bajnokok pedig ordítózni kezdtek. Az elnök nagynehezen esendet csinált és azzal mentegette a miniszterelnököt, hogy annak jelentést kellett atvinnie.

Aztán Lengyel folytatta a pénteki rendőri komiszkodások ismertetését. — Utána Kubik Béla figyelmeztette a Házat arra, hogy a miniszterelnök nemcsak hivatalos jelentéseket fogad el ilyen fontos tárgyalások közben, hanem Gajary Gézával adomákat mondat el magának.

— Gajary a hivatalos adomázó! — szölt Rákosi nagy derűtség közt.

Szell dühösen sietett ki a teremből, ahol az elnök éppen akkor szünetet is adott.

Felülfizetések az »Egyetértés« dalestélyén.

A következő köszönő sorok közlésére kértünk fel: az »Egyetértés« önképző dal- és zeneegylet által f. évi március hó 14-én tartott hazafias estélyen következők fizettek felül: Mihalovics Jenő 50 kor., Dobieczki Sándor, Pogány Ármós, Kabay György, máv. fogyasztási szövetkezet (Budapest) 5-5 kor., Gyenes Kálmán 4 kor., Jeney Ferencz 3 kor. 20 fil., Kovács Béla, Homola Károly 2 kor., Nemeth Gábor 1 kor. 20 fil., Kovács Mihály 1 kor., Ujvári Gaborné 80 fil., N. N., N. N. 40-40 fil., Tóth Józsefné 20 fillér. Összesen 85 korona. Fogadják a t. adakozók ezuton is a rendező bizottság hálás köszönetét.

Az emberi hiúság.

Minden embernek van célja, vágya, törekvése és gyengéje. — Nagyon kevés él céltalanul. A nagy Darwin tanát azonban mi sem igazolja jobban, mint a czim, rang, rendjel, és más efajta fityegő után való törekvés. Ha ilyen fityegőnek örül a művelt tanult ember, olyan az, mint a középafrikai nyámnym, aki büszkén hordja az üveggyöngyös karikát az orralikában. Fogadást merünk rá ajánlani, ha olyan rendjelet alapítanak, amelyet csak az orralikában viselhetne a kitüntetett férfi, a felsőbb tizekben alig akadna néhány, aki előre ki ne tartaná az orralikát. Sőt még a polgári társadalomban divattá lenne.

Rákóczi-ünnep.

A főiskolai ifjuság április 3-iki nagy Rákóczti-ünnepé iránt általános az érdeklődés. Az előkészítő bizottság tagjai tegnap tisztelegtek Puky Gyula főispánnál, besenyei Szell Farkas táblai tanácselnöknél, Ko-

vács József polgármesternél és Kérészy Zoltán dr. főiskolai rektornál s felkérték őket az ünnep védnökségének elfogadására. Valamennyien szívesen fogadták a küldöttséget, megígérték személyes megjelenésüket és hathatós pártfogásukat. Az ünnep ötödik védnöke Thaly Kálmán orsz. képviselő, akit az ünnepre valószínűleg lekiser Zichy Jenő gróf is. Mivel az ünnep jövedelme a kassai Rákóczi szobor alapjára megy, a szobor-bizottság az országos kiállítás is küldöttségileg fogják magukat képviseltetni az ünnepen. Hir szerint a budapesti és kolozvári egyetemekről is jön nagy deputáció. Az ünnep előkészületei tehát mind nagyobb mérvet öltenek s a nagy Rákóczi-ünnep mindenestre méltó lesz a fejedelem örök tiszta emlékezetéhez.

Meggyilkolt tanító.

Lippáról borzalmas dologról, Regenhold József áll. tanító és róm. kath. kántor kegyetlen meggyilkolásáról értesítik lapunkat. Regenhold tanító e hó 19-én Mindl József községi bírónál volt, aki névestjét ünnepelte. Innen aztán nyolcz óra tájt kiment s nem is tért többé vissza. Két nap mulva megtalálták a holttestét Radna táján a Maros partján. Keze lába össze volt kötözve, testének több részén pedig kulerőszak nyomai voltak láthatók, úgy hogy kétségtelen, hogy gyilkos ságnak esett áldozatul. Valószínűleg úgy történt a dolog, hogy a kissé ittas tanító hazafelé való igyekeztében eltévedt, messzire eltávozott a falutól s ott ismeretlen tettesek megtámadták és meggyilkolták. Regenhold József Lippán 3 éve működött mint tanító és általános kedveltségnek örvendett. Igen szerény anyagi viszonyok között élt, feleséget és két árva hagyott hátra.

Birák párbaja.

Szegedről kapjuk a hírt, hogy Alföldi Ede nagybeeskereki királyi járásbíró és Szilágyi Lajos törvényszéki bíró a beeskereki városi erdőben ma délután pisztolyparbajt vívtak. Sebesülés nem történt. A bírók párbajának érdekes előzményei állítólag ezek: Alföldi részt vett Budapesten a bírák fizetésrendezésének érdekében tartott értekezleten. Amikor hazaért, költségeinek fedezésére gyűjtést indítottak. A gyűjtőívet egy törvényszéki szolga körözte és Szilágyi elítélőleg nyilatkozott e körülményről; mert — úgy mond — a bírói tekintélyt aláássa, hogy egy szolga gyűjtsön egy bírónak. A kitélt Alföldi sértőnek találta és provokáltatta a törvényszéki bírót.

Rózsa Lajos

első legnagyobb női és gyermek felöltő áruháza Debreczenben értesíti a t. hölgyközönséget, hogy az előkelő urhölgyvilág részére a legmodernebb tavaszi felöltő és kalap különlegességei rendkívül nagy választékban megérkeztek.

Mindenki tudja,

hogy a Mauthner-féle impregnált takarmány-répamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

SZINHÁZ.

Műsor:

Kedden „C“ bérletben Lotti ezredesei. Operett.

Szerdán délután Lilomszál. Látványos színmű. Este „A“ bérletben Vasgyáros. Színmű.

Bob herceg.

Nyolczadik előadását érte meg tegnap a bájos zenéjű poétikus Bob herceg operett és ezuttal is zsúfoiva volt a színház. Felhő Rozsinak, ezuttal is nagy sikere volt. Az előadás jó volt, Krémerné a II. felvonásban a színpadon rosszul lélt, de azért nem zavarta meg az előadást, végigjátszotta szerepét. Bob herceg alighanem vonz még néhány zsúfolt házat.

Hahnel Aranka fellépte.

A színházi közönség esütörtök este ovációban készül részesíteni Hahnel Arankát, ki ez alkalommal Frou-frou játsza el. Hatalmas ezüstkoszorúval ajándékozzák meg, mely mai látható is Lőkövits Arthur ékszerkereskedő kirakatában.

A Beck pár vendégszereplése.

Vasárnap e hó 29 en este a magyar királyi operaház illusztris művésze Beck Vilmos és felesége Beckné Kertész Ella a Vig-színház jeles művésznője vendégszerepelnek a debreczeni színházban. A csengő, gyöngyös hangú baritonista hangversenyszámokkal szerepel, míg Beckné Kertész Ella Lou tet mutatja be. A művészpár vendégszereplése iránt általános az érdeklődés.

A kis templom építéséről.

— Adatok 1729-ből. —

Antak hogy Debreczen városát ismét szabad királyi városi rangra emelték, nem csupán az elibertationalis summa címén fizetett 10 ezer forint volt az ára. Husz év multan, a beczikkelyezésnél utólagosan új alkut kezdtek, új feltételeket kötöttek ki az országgyűlés felső tábláján ülő kath. püspökök. A kath. egyház visszaállítását Debreczenben. Az 1715 évi 108. törvénnyel szentesítet csakugyan nyomon követte a Ferenczrendiek megtelepülése s a kath. templom helyének megparancsolt kijelölése átadása. De a debreceni kalvinista polgárság éppen e nehéz megpróbáltatások idejében bizonyította meg legerősebben vallásához való hűségét. Míg Varga és Szent Anna utcák szegelyén csak lassan, tovább husz évvel épülhetett fel a két gróf Csaky váradi püspök pénzén a még akkor tornyok nélkül szökőködő katolikus templom: azon idő alatt, bár még ki sem heverhette a Rákóczi-szabadságharcban szenvedett temérdek kárt, romlást és pusztulást, a református polgárság hitbeli buzgósága, kimeríthetetlen aldozat készsége önjerejéből két új hajlékot is emelt Isten dicsőségére.

Ez időben épült a mai kistemplom meg az ispotályi templom.

Amabban alig hogy megzendült a zsolnárköltők éneke, alig hogy megkezdődött benne az Isten igéjének hirdetése (1725), hatszáz hazzal együtt már tűz emésztette meg (1727.)

Ujra kezdeni kellett tehát az építés munkáját.

Az ispotályi templom a következő évtizedben épült, mikor már az öreg vallásos Baranyi Mihályt az ifju, de egyházához nem kisebb szeretettel ragaszkodó Domokos Márton váltotta fel a főbírói székben. Az ispotályi templom keletkezése ugyanis az 1730-as évek végére esik.

Ezuttal a kistemplom építése történetéhez kívánunk néhány új adattal járulni, amelyek a közlevéltár regisztrált iratcsomóiból kerültek mostanában a kezünkbe.

Szerződés levél ez, amelyet a város Paur János György pesti kőműves mesterrel kötött az 1727 márczius 27 én leégett új templom tornyának feljebb emelésé végett. Hangzik pedig következőképpen:

Anno 1729. die 27 Maji.

Alkultunk meg pesti kőműves Pauer János György mesterrel négyszázhetven rhénes forintban, melyekért tartozik:

1. A kis emplomnál levő tornyot amint most vagyon három öllel a beadott és általunk placidalt deliniatio (helyeselt rajz) szerint magasabban vinni.

2. Belől az órához egy boltot és a harangokon felyül egy vigyázó házat mind bolttal (boltozattal) epíteni.

3. Belől darabosan, kívül tisztán megvakolni es egy szóval minden hozzátartozó kőműves munkát jól es szorgalmatosan véghez vinni, conventiója vesztése alatt.

Melyről adtuk ezen városi peesétünkkel megerősített levelünket Debreczenben.

Die et anno quibus supra.

(P. H.) N. N. Szabad Királyi Debreczen Városának Bírója és Tanácsa.

A szerződés határa felvannak jegyezve a napok, melyeken az építés gondviselői a vállalkozónak fizettek, a mint következik:

1729. Die 18. Junii. Kőműves Dolmayer Francz pallérnak a toronytul való conventiójában fizettünk fl. Rh. 100

Sároi István,
Villás Pál mpr.

30 Julii. Ismét a fent megirt pallérnak fl. 50 Rh.

11. Augusti. Ismét a megirt pallérnak fl. 30 Rh.

30 Octobris. Ismét azon megirt pallérnak fl. 50 Rh.

1730. 16 Április. N. Toth István uram fizetett fl. 3 Rh.

Die 27- ma Maji. fizettünk fl. 30 Rh.

Die 21- ma Junii. fizettünk fl. 40 Rh.

Die 8- va Augusti fizettünk fl. 30 Rh.

Restalunk fl. 137 Rh.

Die 22- da Septembris lett ezen számvetés Kőműves mester Pauer János urammal.

Die 22- da Septembris ezen restantiat is egészen minden fogyatkozás nélkül a számvetés után megfizettük magának Paur János kőműves meser uramnak. Idest (azaz) 137 fl. Rh.

Építő inspectorok

Toth István,

Polgari Gergely mpr.

A mai árakhoz képest ez a 470 frt. vállalati ár a torny feljebb emeléséért igazán kevésnek tűnik fel, még ugyis, ha tudjuk, hogy amaz idők szokása szerint mindenféle anyagot, téglát, homokot, meszet a város adott az építkezéshez. A leégett templom megújításának egyéb munkáit külön vállalati szerződésekkel biztosította volt a városi tanács. Így például az ácsmunkákat Weingarter János Lipót pesti ácsmester végezte.

Közli: Z-i.

IRODALOM.

(„Ősz . . . Tavasz.“ Ifj. Rankai György. Révai és Salamon könyvnyomdája Budapest.)

Ezen fiatal ember verskötetét lapozgatván, mondhatom, ő nem nyert vele, hogy költészete sarju hajtásait (időelött) kötetben

jelentette meg, de viszont a nagyérdemű olvasóközönség sem vesztett volna semmit, ha a kötetec ke véletlenül nem jelenik meg. A Salamon és Révai urak (de lehet fordítva is . . .) finom papirosára nagyon is tava-szi, éretlen versikék nyomvák. Leginkább szerelmes versek ama bizonyos a holdban, és sihederkori almadozásainkban létező lánykáról, vagyis inkább (bocsánat!) lánykáról, kik majd barnák, majd szökek, de rendszerint csalák is. Tehát kedvenc tárgyai a keseredett sarju poéták megrovási kalandjainak.

Ilyen megrovási kalandokat, vékonyan lisztelő ötleteket, ok nélküli és komolyabb alapl nélküli rimfaragást találunk bőven a kötetecskében, melynek a fedele kénkősárga, a tartalma pedig, ha telivér kritikus volnék (kinél a roszyelvűség erény), majdnem mondhatnám: — zöld . . .

Es ha még csak sarjuhajtás volna, de hiában lapozgatok benne, sehol nyomát sem találok a figyelmet érdemlő tehetség ama bizonyos oroszlán karmának, — mely a kölyök korban is tiszteletet garjleszt. Itt csupán néhány tuczat csinos vagy kevésbé csinos, kedves, vagy kevésbé kedves, tetszős, vagy kevésbé tetszős, köznapi, ifjonzkori versikét olvastam össze, a milyen minden önképzőkör tájékén bokretástól terem. Megegyedem, hogy más többet olvas ki e kötetből, de én az égitüz biztató szikráit hiában keresgettem benne.

(Paulus.)

A közönség köréből.*

Tisztelt szerkesztő ur!

A tegnapelőtti (vasárnapi) szoczialista népgyűlésen elhangzott rágalmozó szó ellen tisztelettel felkerem sziveskedjen b. lapjában közzétenni, hogy én és több független elvű polgárok tiltakozunk Strakk szoczialista szónok azon elhangzott szava ellen, melyben azt mondta, hogy az Országgyűlésen levő független párti képviselők nem tiltakoznak a most tárgyalás alatt levő katonai javaslatok ellen.

A gyűlés végén Strakk szónok rágalmozó szava ellen akartam tiltakozni, és bizonyítani azt, hogy ezen állítása a független párti képviselők ellen rosszakaratu ráfogás es hazafiatlan rágalmozás.

Azonban a gyűlésen levő azon elemek, melyek nem tudtak azon rágalmozó szó fontosságát megérteni, vagy talán nem is tulajdonítottak annak semmi fontosságot, egyszerűen megakadályoztak a beszéd folytatásában, azt gondolták, hogy valami kormánypárti beszédet akarok mondani.

Tudatában vagyok annak, hogy éppen a vezető szoczialista férfiaknak nem tetszett az, hogy én a gyűlés alatt már felemltem tiltakozó szavam a független Országgyűlési képviselők megrágalmozása ellen, mert azon szó a nép félre vezetésére is volt szánva es a független párti elv megrontására, egyszerű mind a szoczialista elv előtérbe helyezésére igenis szánva volt. Nekem az ő elvökkel semmi bajom, de be akartam Strakk szónokkal szemben azt is bizonyítani, hogy márczius 15-én, ha ő jelenvolt a debreczeni tiltakozó népgyűlésen, hallhatta ott a független párti országgyűlési képviselők szájából a katonai javaslatok elleni tiltakozó szavakat.

Nem tudom, hogy Strakk szoczialista szónok mely ország, mely megye, vagy városban született, de azon rágalmozó szavával még a márczius 15 iki tiltakozó népgyűlésen is megemlékeztem.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

gyűlés értékét is le akarja rombolni, és a pálmát a szocialista elvnek tulajdonítani. Am beszélnének, követeljenek és tegyenek, a mit jónak látnak az Iparos és Munkás nép javára, mert azokat is anya szülte a világra, de egy Országos független pártot ne rágalmazzon senki, mert az a párt vette pártfogásába úgy az Iparos, mint a Munkás népet a kormánnyal szemben.

Debreczen, 1903. Márczius 23.

Szilágyi István.

CSARNOK.

Ruth eljegyzése.

(Irta: May György.) 19.)

Fordította: **Biró Irén.**

Felállott Ruth is, de nem fogadta el a feléje nyújtott kart.

Hallgatva mentek egymás mellett. Rudolf balkarját előrenyújtotta, hogy lecsüngő galyba, vagy fába ne ütközzenek.

— És egyedül jött ön ezen a sötét uton? kérdezte Traun szótalan társnőjét.

— Az egyedüllet a sötétben nem félelmesebb, mint fényes nappal.

— Igaza van; általában a magány, az egyedüllet akárhogy is félelmes.

Oly szomorúan mondta ezt, hogy Ruth megállott.

— Mi lelte? Miért oly érzékeny vagy neheztelő, talán akaratlanul megbántottam? Azt nagyon sajnálom.

De legyen őszinte. Megjegyzése meglepett. Miért nem hiszi, hogy beteg gyermek kedvéért akartam St. Oswaldba menni, s miért kételkedik abban, hogy ott Marianne néném vár reám . . .

Sokkal többet mondott, mintsem hogy most hallgathatna; ön maga is indiskrétiának nevezte, beszéljen tovább; akarom, tudnom kell, hogy mit gondol.

— Hagyja ezt félig indiskrétiának maradni, s ne kényszerítsen visszaélni szavaimmal.

— A mi félig indiskrétió, rosszabb, mint a mi egészen az: a kezdete lehet a gondolatlanlás is, — de a folytatása már kötelesség, — beszéljen.

— Tehát, minthogy parancsolja, megvallo, hogy nem kétkezem samaritánusságában, sem abban, hogy nénye várja, de mégis, a tanár ur, a mennyiségtan tanára — bocsássa meg közre játszik abban, hogy mielőbb elutazzék.

— Mit tud ön a tanár urról, — de értem, Melanie fecsegett. És én azt hittem, hogy ennek az embernek a neve kettőnk közt örökre el van temetve! De mit mondott ön? Hogy ő volna az, ki miatt St. Oswaldba vágnék? Ó, ki elől elmenekültem ide . . .

Hangjáról hallatszott, hogy a keserűség erőt vett rajta.

— Hogy lehet ez! Ezek szerint nem menyasszonya ön annak az urnak?

— Még kérdezheti! felelte Ruth csaknem haraggal,

— Igaza van, szölt Traun. De . . . hoi van, kisasszony . . . nincs nálam gyufa, különben annak világánál megkeresném önt. Mondja, merre van, elvesztjük különben egymást.

— Itt vagyok, hangzott az ő szép, mély hangja.

— Ily közel, és én ezt nem tudtam! Adja ide a kezét.

— Igen, folytatta Traun, most már világosan látok. Most már tudom, mi üzött el engem kastélyom üres termeiből. Egy sziv hiányzott, melyet magaménak mondhas-

sak, egy lélek, mely az enyémmel rokon legyen, és mikor ezt föl találtam, akkor a másé legyen.

Mikor kezét kezében tartotta, ajkaihoz, emelte a vékony ujjakat.

Ha nem lett volna oly sötét, láthatta volna Traun, hogy Ruth mennyire elpirult.

— Mily esztelen voltam, mikor az irigység és feltékenység emésztett, mert ha valakit irigyeltem a világon, úgy az a tanár ur volt.

(Folyt. köv.)

OOOOO-OOOOO!OOOO

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utódai
Debreczen. Kistemplom bazar.
Megérkeztek a tavaszi idény

ujdonságai.

Női divatkelmék,
Francia különlegességek,
Batistok, Zephyrek,
Selyem szövetek.
Óriási választék. Szabott árak.

OOOO OOOOO!OOOOOOO

Boros Testvérek

nőidivat
áruházában

| | | |
|---------|---------------------------|---------|
| Divatos | Ruhakelmék, Selymek, | Divatos |
| Jó | Sefirek, Batisztok, Vász- | Jó |
| Olcso | nak, Szönyegek, Függe- | Olcso |
| | nyök, Ágyterítő, Pipere | |
| | ezikkek. | |

T. iparos urak

figyelmébe!

Kovács kőszület, pozsonyi kőszület, (Kox) és faszület legjutányosabban hához szállit Neumann és Weisz hatvan u. 5. telefon 205.

Uj vállalat e vidéken.

A szobafestés és díszítés legujabb vívmánya.

Az építető és építő n. é. közönség figyelmét van szerencsém felhívni ujjonnan feltalált

gipsz dombormű mintáim

megtekintésére, amely domborművek a festést teljesen feleslegessé teszik s a melyeket Neubauer János Piacz-u. 12 sz. sodronymű üzletében helyeztem el, hol is óhajtsra teljes felvilágosítás nyerhető.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri ezen új vállalat készítője.

Kiváló tisztelettel

Tóth Endre.

A Bécsi biztosító társaság

és a

Bécsi élet és járadék biztosító intézet

főügynöksége irodahelyiségét 1903. május hó 1-től fogva

Kossuth-utca 11. szám alá,

a színház mellé fogja áthelyezni.

Schicht-szappan

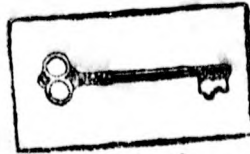
Védjegy



szarvas

vagy

kulcs



legkiadósabb és azért a legolesőbb szappan.

Minden ártalmas vegyítéktől tiszta.



Mindenütt kapható!



A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon a Schicht név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.

Legjobb és legmegbízhatóbb
gazdasági és kerti magvakat
szállít

Komlóssy Lajos

(előbb Szabó Zsigmond)

magkereskedése, gazdasági cikkek raktára.

Debreczen, Piacz Hatvan u. sarok.

Árjegyzéket és mintákat kívánatra
bérmentve küld.

OOOO-OOO-OOOOO-OOO

A LEGUJABB

==== tavaszi ====

kosztüm és ruhaszövetek

meglepő szép választékban

megérkeztek

Mintagyűjteményünk

f. évi márczius 2-től kezdve

a n. é. közönség rendelkezésére áll.

Bosznay J. és Társa

divatruháza

DEBRECZEN, Kossuth utca 5.

A Széchényi kertben

modern nyaralóval

ellátott

szőlőskert

eladó.

Értekezhetni: **Katz Herman** cégénél.

Államilag ólomzárolt legkiválóbb minőségű **arankamentes**
lucerna magot, első rendű **arankamentes** **Ióhere magot,**
megbízható **Quedlinburgi** termelőtől beszerzett

valódi **Oberndorfi** sárga

„ **Mammuth** vörös óriási és

„ **Olaj bogyó** alakú aranysága

répa magvakat.

Legnehezebb fajú **Angol perjét,** valamint friss termésű

konyha-kerti és virág-magvakat

a legjutányosabb árban ajánl

Geréby Fülöp Utódai cég

Debreczen.

Vidéki megbízásokat a legpontosabban eszközünk.

==== Egyedül valódi angol ====

Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégebbi bajoknál is. 2. Kitűnő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor szélgörcsöt s a tagrágatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákból, szeliden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájröghadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűffögést, a szájnak s a gyomornak bű-ét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiütések, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fűbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a mellékelt zöld mezejű **apácza-védjegyre!** Hamisítá októl legjobban óvakodunk, ha **egyenesen** gyárból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Hercegovinában 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetk. Szétküldés előfizetés vagy az összeg utánvétele mellett.

Gyógyszer A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb nem árt a színek fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van, s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utazásokhoz nyulni, melyért csak haszontalan elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletben e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szerem, ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cim:

Apotheker Thierry (Adolf) Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.



Tavaszi ruhák
festését és
tisztítását

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító
intézete

Debreczen

Széchenyi utca 42.

Vidéki tudakozódásokra azonnali válasz.